EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 10.3.2020
COM(2020) 103 final

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

En SMF-strategi för ett hållbart och digitalt EU

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

En SMF-strategi för ett hållbart och digitalt EU

1. Inledning

Europas 25 miljoner små och medelstora företag (SMF) utgör stommen i EU:s ekonomi. De har runt 100 miljoner anställda, de står för mer än hälften av EU:s BNP och spelar en viktig roll när det gäller att skapa mervärde inom alla ekonomiska sektorer. De små och medelstora företagen hittar innovativa lösningar på utmaningar som klimatförändringar, resurseffektivitet och social sammanhållning och bidrar till att sprida innovationerna i alla regioner. De spelar därför en viktig roll för EU:s båda omställningar till en hållbar och till en digital ekonomi. De är en nödvändig förutsättning för EU:s konkurrenskraft och välstånd, för vårt ekonomiska och tekniska oberoende och för vår motståndskraft mot externa chocker. På så sätt är de en central del av genomförandet av EU:s industristrategi.

De små och medelstora företagen är djupt rotade i den europeiska ekonomin och samhället. De står för två av tre arbetstillfällen, de skapar möjligheter inom olika regioner och sektorer, även för lågutbildade arbetstagare, och de bidrar till välfärden i samhället, även i avlägsna områden och landsbygdsområden. Varenda EU-invånare känner någon som är företagare eller arbetar för en företagare. De utmaningar som dessa företag står inför varje dag när det gäller att följa regler och få tillgång till information, marknader och finansiering är därför utmaningar för hela EU.

De små och medelstora företagen är olikartade när man ser till affärsmodell, storlek, ålder och företagarprofiler, och de anställer kvinnor och män med olika typer av begåvning. Det rör sig om allt från egenföretagare och mikroföretag inom tjänstesektorn till mellanstora industriföretag, från traditionella hantverkare till högteknologiska nystartade företag. Den här strategin beaktar deras olika behov och hjälper företagen inte bara att växa och expandera utan också att vara konkurrenskraftiga, motståndskraftiga och hållbara. Den är därför omfattande och ambitiös och bygger på övergripande åtgärder för alla typer av små och medelstora företag samt åtgärder som är inriktade på särskilda behov.

Åtgärderna inom strategin bygger på följande **tre pelare**:

- **Kapacitetsuppbyggnad och stöd i omställningen till hållbarhet och digitalisering.**
- **Minskad regelbörda och förbättrat marknadstillträde.**
- **Förbättrad tillgång till finansiering.**

Målet är att göra det möjligt för alla slags små och medelstora företag i EU att leda de båda omställningarna. Den syftar också till att avsevärt öka antalet företag med hållbara affärsmetoder och antalet som använder digital teknik. Ytterst är målet att EU ska bli det mest attraktiva stället att starta ett småföretag, få det att växa och expandera på den inre marknaden.

För att ge resultat måste strategin drivas både av åtgärder på EU-nivå och ett starkt engagemang från medlemsstaternas sida. Det är avgörande att de små och medelstora företagen, både som grupp och enskilt, blir aktivt involverade. Strategin kommer därför att bygga på ett kraftfullt **partnerskap för genomförande** mellan EU och medlemsstaterna, inklusive regionala och lokala myndigheter.

Företagarna bör också utnyttja möjligheterna med EU:s investeringsprogram att göra sin verksamhet mer digital och hållbar, och att växa både på den inre marknaden och utanför.

Strategin bygger på en mycket stabil grund, nämligen EU:s befintliga ram och stödprogram för små och medelstora företag: småföretagsakten från 2008, initiativet för uppstartsföretag och expanderande företag från 2016, programmet för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (Cosme) samt åtgärder för stöd till små och medelstora företag som finansieras genom Horisont 2020 och de europeiska struktur- och investeringsfonderna[1]. Den kommer att bli avgörande för genomförandet av bl.a. den europeiska gröna given, handlingsplanen för den cirkulära ekonomin, den europeiska strategin för data och den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

Strategin ingår i industripaketet som omfattar meddelandet om att kartlägga och åtgärda hinder på den inre marknaden (nedan kallat *meddelandet om hinder på den inre marknaden*)[2], den långsiktiga handlingsplanen för bättre genomförande och efterlevnad av inremarknadsreglerna (nedan kallad *handlingsplanen för efterlevnad*)[3] och den nya industristrategin för EU[4]. Den bygger på många slutsatser från meddelandet om hinder på den inre marknaden när det gäller hinder som drabbar de små och medelstora företag som vill arbeta över gränserna. Det är viktigt att införlivande, tillämpning och efterlevnad av EU-lagstiftningen sker korrekt för att underlätta de små och medelstora företagens tillväxt på den inre marknaden. Handlingsplanen innehåller olika initiativ för att genomföra detta. I industristrategin betonas de små och medelstora företagens roll för en konkurrenskraftig och innovativ EU-industri.

2. Kapacitetsuppbyggnad och stöd i omställningen till hållbarhet och digitalisering

Konkurrenskraftig hållbarhet är EU:s vägledande princip för framtiden. **För att uppnå en klimatneutral, resurseffektiv och smidig digital ekonomi krävs att de små och medelstora företagen mobiliseras fullt ut.** Denna omställning till ett mer ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbart EU måste gå hand i hand med en digital omställning. För detta behövs skräddarsydda åtgärder för att de små och medelstora företagen ska kunna blomstra och för att de som vill ska kunna expandera. Det behövs också EU-omfattande investeringar för att skapa lämplig företags- och innovationsinfrastruktur för de små och medelstora företagen.

Små och medelstora företag som ledare för den hållbara omställningen

Många små och medelstora företag är väl rustade, eftersom de är flexibla, högteknologiska, innovativa och delar de värderingar som främjar hållbarheten och den cirkulära ekonomin. Nästan en fjärdedel[5] av de **små och medelstora företagen i EU bidrar redan till omställningen** genom att erbjuda gröna produkter eller tjänster, och många av dem (inklusive företag inom den sociala ekonomin) gör redan mycket för de samhällen där de är baserade. Det finns också stora utmaningar. Vissa små och medelstora företag har svårt att ställa om till mer hållbara affärsmodeller. En tredjedel av företagen rapporterar att de ställs inför komplexa administrativa och rättsliga förfaranden när de försöker göra sin verksamhet resurseffektivare. När medvetenheten om klimatrisker och andra miljöbelastningar ökar och konsumenternas preferenser förändras kommer ändå denna omställning till hållbara affärsseder och affärsmetoder att vara avgörande för de små och medelstora företagens konkurrenskraft och tillväxt. Det är viktigt att stödja de små och medelstora företagen i denna process

[1] Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Europeiska socialfonden (ESF) har nått över 900 000 respektive 500 000 små och medelstora företag i EU.
[2] COM(2020) 93 final, 10.3.2020.
[3] COM(2020) 94 final, 10.3.2020.
[4] COM(2020) 102 final, 10.3.2020.
[5] Eurobarometer 2017 om små och medelstora företag, resurseffektivitet och gröna marknader.

och att ge dem de verktyg de behöver för att förstå miljöriskerna och minska effekterna av de risker som hotar specifika sektorer, t.ex. byggindustri, plast, elektronik och livsmedel.

De över 600 medlemmarna i Enterprise Europe Network erbjuder skräddarsydda tjänster för små och medelstora företag. Många av nätverkets medlemmar hjälper redan små och medelstora företag att ställa om till hållbarhet. För att gå vidare kommer Enterprise Europe Network att tillhandahålla **särskilda hållbarhetsrådgivare** och andra hållbarhetstjänster. De kommer att bedöma de små och medelstora företagens behov, ge råd om investeringar i mer resurseffektiva och cirkulära processer och infrastrukturer och om hur de kan hitta relevanta handelspartner samt uppmuntra samarbete mellan företagen. Dessutom kommer det europeiska kunskapscentrumet för resurseffektivitet att fortsätta att hjälpa små och medelstora företag att sänka kostnaderna för energi, material och vatten. Energitjänsteföretag som har både kunskap, tekniska lösningar och finansieringslösningar kunde hjälpa små och medelstora företag att hitta lösningar.

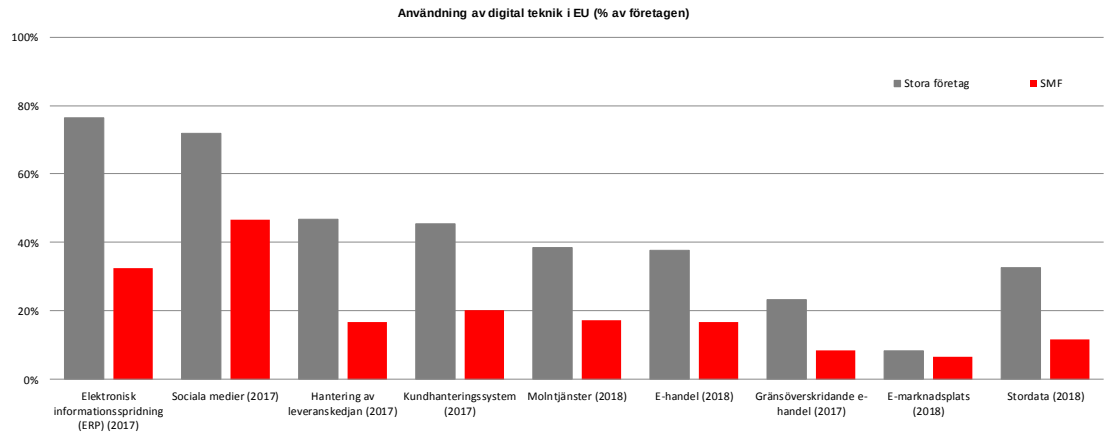
Den gröna tekniken föddes i Europa och om kontinenten ska behålla ledarskapet måste de små och medelstora företagen ta ledningen i den gröna sektorn. Detta kommer att stödjas genom investeringsplanen för den europeiska gröna given[6]. Som ett led i **Europeiska innovationsrådets** pilotförsök att främja disruptiv innovation, särskilt för små och medelstora företag, kommer kommissionen att anslå minst 300 miljoner euro redan under 2020 för att främja nystartade företag och små och medelstora företag med hög potential, så att de kan göra banbrytande gröna given-innovationer. **Europeiska institutet för innovation och teknik** kommer att se till att deras kunskaps- och innovationsgrupper (KI-grupper) blir mer öppna för små och medelstora företag och på så sätt förbättrar sina möjligheter att delta i lokala innovationsekosystem, särskilt i regioner som släpar efter när det gäller innovation. Detta kommer att genomföras genom ett särskilt uppsökande program (ett regionalt innovationsprogram) som kommer att stärka ekosystemen där det behövs som mest.

Ge de små och medelstora företag möjlighet att dra nytta av den digitala omställningen

Endast med blomstrande små och medelstora företag som använder digital teknik och data kan EU bli världsledande när det gäller att forma den digitala ekonomin. Digitaliseringen kan erbjuda stora möjligheter för små och medelstora företag att effektivisera produktionsprocesserna och förbättra sin innovationsförmåga i fråga om produkter och affärsmodeller. Med hjälp av avancerad banbrytande teknik, t.ex. blockkedjor och artificiell intelligens, molntjänster och högpresterande datorsystem, kan de drastiskt öka sin konkurrenskraft.

De små och medelstora företagen drar dock ännu inte full nytta av data, som är själva förutsättningen för den digitala ekonomi. Många är inte medvetna om värdet hos de data de skapar, och är inte tillräckligt skyddade eller förberedda för den nya datadrivna ekonomin. Endast 17 % av de små och medelstora företagen har framgångsrikt integrerat digital teknik i sin verksamhet, jämfört med 54 % av de stora företagen[7]. De traditionella små och medelstora företagen är ofta osäkra i sitt val av digital affärsstrategi, de har problem med att utnyttja stora samlingar av data som större företag har tillgång till och de drar sig för att använda AI-baserade verktyg och tillämpningar. Samtidigt är de också mycket sårbara för cyberhot.

[6] COM(2020) 21 final, 14.1.2020.
[7] 2018 års rapport från arbetsgruppen för digitala innovationsknutpunkterhttps://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/dihs_access_to_finance_report_final.pdf

Källa: Eurostat, Desi 2019.

Sådana små och medelstora företag kommer att få stöd från ett nätverk bestående av upp till 240 **digitala innovationsknutpunkter**, som ska finnas i varje region i EU tack vare investeringar från programmet för ett digitalt Europa och från strukturfonderna.

Deras ambition är inte bara att tillhandahålla användarvänlig och riktad rådgivning om hållbarhet och digitalisering, utan också att knyta samman olika stödstrukturer så att **alla små och medelstora företag kan få råd på nära håll**. Enterprise Europe Network kommer att ha ett nära samarbete med de digitala innovationsknutpunkterna, Startup Europe[8] m.fl. för att kunna tillhandahålla en heltäckande stöd- och rådgivningstjänst, tillsammans med bland annat nationella, regionala och lokala myndigheter och stödstrukturer. Bästa praxis, kunskaper och färdigheter kan också föras över direkt från digitala små och medelstora företag till företag som är verksamma på andra områden.

Som aviserats i **En europeisk strategi för data**[9] kommer kommissionen att arbeta för en bredare tillgång till data och möjliggöra dataflöden mellan företag och förvaltningar genom att inrätta gemensamma europeiska dataområden för tillförlitlig och säker delning av data. Man kommer att garantera lika tillgång för alla företag, särskilt små och medelstora företag. Kommissionen kommer också att undersöka potentiella problem med nyttjanderätten för data som genererats gemensamt, särskilt när det gäller industritillämpningar inom sakernas internet, för att undvika eventuella nackdelar för små och medelstora företag. Dessutom kommer den att behandla molntjänstanvändningen i de små och medelstora företagen, t.ex. med en särskild marknad för molntjänster som garanterar rättvisa avtalsvillkor.

Att dra nytta av begåvningar och immateriella rättigheter

De små och medelstora företagen kan också ha svårt att utforma strategier för **immateriella rättigheter** för att skydda sin FoU-investeringar och för att få fram tillväxtkapital, fastän båda frågorna är extremt viktiga för de båda omställningarna. Endast 9 % av de små och medelstora företagen skyddar sina immateriella rättigheter, antingen för att de inte är medvetna om EU-initiativ och nationella initiativ på området eller för att de är rädda att det ska vara svårt och dyrt att förvärva och försvara dem. Den **åtgärdsplan för immateriella rättigheter** som är på gång kommer att innehålla förslag på åtgärder för att göra systemet för immateriella rättigheter effektivare för de små och medelstora företagen, genom åtgärder för att förenkla förfarandena för registrering av immateriella rättigheter (bl.a. en reformering av EU:s lagstiftning om industriell formgivning),

[8] Startup Europe är ett EU-initiativ som ska binda samman lokala knutpunkter för nystartade företag över hela EU: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/startup-europe
[9] COM(2020) 66 final, 19.2.2020.

förbättra tillgången till strategisk rådgivning om immateriella rättigheter (bl.a. genom att göra sådan rådgivning till standard i samband med FoU-finansiering på EU-nivå) och underlätta användningen av immateriella rättigheter som en hävstång för att få tillgång till finansiering.

Både i digitaliserings- och hållbarhetsomställningen är bristen på kvalificerad arbetskraft en utmaning för nystartade företag och för små och medelstora företag. De har ofta inte samma resurser som stora företag att investera i fortbildning för sina anställda. Mer än 70 % av företagen rapporterar att tillgången till kompetent personal är ett hinder för nya investeringar i EU[10]. Att hitta kvalificerad personal och erfarna chefer är ett av de största problem för en fjärdedel av de små och medelstora företagen i EU[11]. Kompetensbristen är särskilt kännbar när det gäller digitalisering och ny teknik, eftersom 35 % av arbetskraften har begränsad eller obefintlig digital kompetens.

Medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter har här en central roll att spela och EU kan ge ytterligare hjälp för att åtgärda problemen, genom att underlätta tillgången till utbildning och hjälpa till att matcha företagens efterfrågan på begåvning med utbudet på arbetsmarknaden. Entreprenörsutbildning och fortbildning för att stärka företagens kunskaper och kompetens spelar en nyckelroll när det gäller att göra de små och medelstora företagen rustade för den inre marknaden. Utbildning och kompetenshöjande åtgärder är av avgörande vikt för både chefer och anställda i små och medelstora företag, med särskilt fokus på att ge kvinnor och flickor möjlighet att starta företag och på att förbättra könsfördelningen bland dem som startar och driver företag[12].

Med stöd från programmet för ett digitalt Europa kommer kommissionen att utveckla **digitala intensivkurser** för anställda vid små och medelstora företag, på områden som artificiell intelligens, cybersäkerhet och blockkedjeteknik, med hjälp av erfarenheterna från koalitionen för digital kompetens och digitala arbetstillfällen. De digitala innovationsknutpunkterna kommer att fungera som länk mellan å ena sidan små och medelstora företag och å andra sidan universitet och utbildningsleverantörer på lokal nivå. Inkubationsverksamhet kommer att hjälpa till att integrera de små och medelstora företagen i de datadrivna ekosystemen.

Kommissionen ska också lansera ett program för **digitala volontärer**, för att göra det möjligt för unga kompetenta människor och erfarna seniorer att dela sin digitala kompetens med traditionella företag. Programmet ska också stödja och koppla samman mellanhänder mellan små och medelstora företag, t.ex. företagskluster, Enterprise Europe Network och det europeiska kunskapscentrumet för resurseffektivitet.

Kommissionen ska uppdatera kompetensagendan för Europa, inklusive genom att lansera en kompetenspakt. Den kommer att omfatta en särskild del **för små och medelstora företag**. Yrkesutbildningen är särskilt viktig för de små och medelstora företagen, så att de kan försäkra sig om att arbetskraften har den kompetens som behövs på arbetsmarknaden. Dessutom kommer medlemsstaterna och regionerna att uppmuntras att utnyttja den framtida Europeiska socialfonden+ och de nya möjligheterna att investera medel genom Europeiska regionala utvecklingsfonden för att utveckla kompetens i smart specialisering, industriell omställning och företagande.

Delningsekonomin skapar möjligheter på områden som mobilitet och boende för innovativa SMF-plattformar som fungerar som mellanhand mellan dem som erbjuder och tar emot tjänster, och för små och medelstora företag som tillhandahåller tjänster och vill nå ut till fler kunder. Efter sitt meddelande om delningsekonomin[13] 2016 vill kommissionen fortsätta att undersöka möjligheterna till ett initiativ om uthyrning av korttidsboende (som är delningsekonomins största sektor) för att främja en

[10] EIB:s investeringsrapport 2018/2019.
[11] SAFE-undersökningen 2019.
[12] Jämställdhetsstrategin för 2020 – 2025, COM(2020) 152 final, 4.3.2020.
[13] COM(2016) 356 final, 2.6.2016.

balanserad och ansvarsfull utveckling av delningsekonomin på den inre marknaden med hänsyn till allmänintresset.

NYCKELÅTGÄRDER

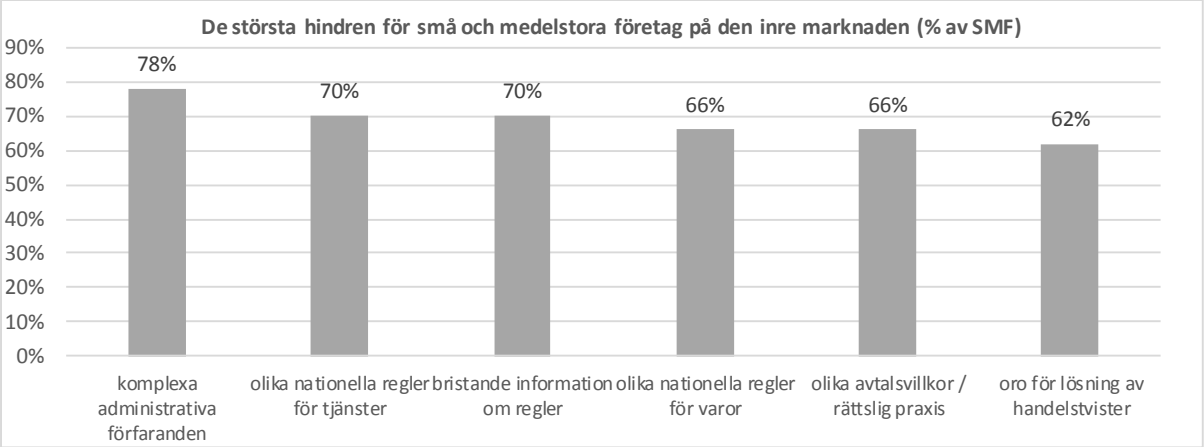
- Kommissionen ska uppgradera **Enterprise Europe Network**, bland annat med speciella **hållbarhetsrådgivare** och andra hållbarhetstjänster.
- Kommissionen ska utveckla **digitala intensivkurser** för anställda vid små och medelstora företag så att de kan utveckla sin kompetens på områden som artificiell intelligens, cybersäkerhet och blockkedjeteknik.
- Kommissionen ska lansera ett program för **digitala volontärer**, för att göra det möjligt för unga kompetenta människor och erfarna seniorer att dela sin digitala kompetens med traditionella företag.
- Kommissionen ska uppdatera **kompetensagendan för Europa**, inklusive en kompetenspakt med en särskild komponent för små och medelstora företag, och den kommer att föreslå en rådsrekommendation för att modernisera yrkesutbildningen.
- Kommissionen ska utöka de **digitala innovationsknutpunkterna** i samarbete med Startup Europe och Enterprise Europe Network och tillhandahålla en heltäckande tjänst inom de lokala och regionala ekosystemen.
- Kommissionen ska anslå minst 300 miljoner euro för att främja banbrytande gröna given-innovationer genom det **europeiska innovationsrådet**.
- För små och medelstora företag som är inriktade på uthyrning av korttidsboende ska kommissionen fortsätta att undersöka möjligheterna till ett initiativ om delningsekonomin.

3. Minskad regelbörda och förbättrat marknadstillträde

Den inre marknaden är den självklara marknaden för europeiska små och medelstora företag. Den står för 70 % av värdet av de små och medelstora företagens export av varor, och 80 % av alla exporterande små och medelstora företag säljer till andra medlemsstater[14]. Ändå skulle antalet små och medelstora företag som exporterar till andra medlemsstater kunna vara mycket högre: t.ex. är det bara 17 % av alla små och medelstora företag inom tillverkningsindustrin som exporterar på den inre marknaden[15]. Meddelandet om hinder på den inre marknaden visar att de som påverkas mest av de hinder som fortfarande finns är de små och medelstora företagen.

Den börda det innebär att följa alla **föreskrifter, standarder, märkningar och administrativa formaliteter** påverkar de små och medelstora företagen mer än de större företagen, eftersom de har färre anställda och mer begränsade ekonomiska resurser. När det gäller företagstjänster t.ex. kan ett företags kostnad för att följa de administrativa formaliteterna uppgå till 10 000 euro[16]. Trots de framsteg som gjorts sedan småföretagsakten antogs är de kumulativa effekterna av olika föreskrifter fortfarande ett stort problem för de små och medelstora företagen.

[14] *Annual Report on European SMEs – SMEs growing beyond borders*
[15] EU-28 Small Business Act factsheet
[16] Ecorys, *Administrative formalities and costs involved in accessing markets cross-border for provisions of accountancy, engineering and architecture services*, 2017.

Källa: Eurochambres 2019 Business Survey.

De små och medelstora företagen upplever att lagstiftningen är komplicerad och betungande, särskilt på grund av de olika förfarandena i medlemsstaterna. Dessa hinder avskräcker många från att göra affärer över gränserna och att expandera utomlands. Om de gör det så använder de ofta stora plattformar som mellanhänder, vilket leder till ojämlika förhandlingspositioner.

Det är EU:s och medlemsstaterna gemensamma ansvar att åtgärda dessa hinder. En stor del av bördan kommer från nationell lagstiftning och det är viktigt att bedöma hur nationell överreglering påverkar de små och medelstora företagen[17]. Tillsammans med kommissionen måste medlemsstaterna fortsätta att strikt tillämpa principerna ”tänka småskaligt först”[18], ”endast en gång”[19] och ”digitalt som standard”[20].

Kommissionen är å sin sida besluten att minska bördan för de små och medelstora företag och att ge dem mer att säga till om i processen för bättre lagstiftning. Inom ramen för programmet för lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat (Refit) granskar kommissionen systematiskt **befintlig EU-lagstiftning** i syfte att minska bördan och förenkla lagstiftningen. Kommissionen kommer att göra en mer systematisk kontroll av ändamålsenligheten för att hitta sätt att digitalisera, förenkla och uppnå mål till lägsta möjliga kostnad för de små och medelstora företagens skull. Dessutom kommer den nya plattformen Rustad för framtiden[21] att granska befintlig EU-lagstiftning för att se hur det går att förenkla och minska den administrativa bördan.

För **ny lagstiftning** kommer Refit-programmet att kompletteras och förstärkas genom införandet av principen ”en in och en ut”. Syftet är att se till att EU-lagstiftningen ger fördelar utan att medföra onödiga bördor för privatpersoner och företag. SMF-testet är redan en del av den regelbundna bedömningen och kommer att fortsätta att tillämpas för alla relevanta kommissionsförslag.

De små och medelstora företagen drabbas särskilt av kostnaderna som lagstiftningen ger upphov till, eftersom de har färre anställda och mer begränsade ekonomiska resurser. I syfte att säkerställa att

[17] EU-lagstiftningen kan ge flexibilitet i fråga om graden av harmonisering eller medlemsstaternas praxis (nationell överreglering), COM(2020) 93 final, 10.3.2020.
[18] Principen ”tänk småskaligt först” påminner om att de små och medelstora företagens intresse måste beaktas vid utformningen av politiken, både på EU-nivå och på nationell nivå.
[19] Enligt principen ”endast en gång” behöver privatpersoner och företag lämna samma uppgifter till en myndighet bara en gång.
[20] Syftet med principen ”digitalt som standard” är att minska den administrativa bördan genom att göra digitalt levererade tjänster till standard för myndigheter och förvaltningar.
[21] En ny högnivågrupp ska inrättas för att ersätta Refit-plattformen.

lagstiftningen är småföretagarvänlig ska **EU:s SMF-företrädare**[22] gå igenom EU:s initiativ i samarbete med företagen för att kunna meddela kommissionen vilka av dem som behöver uppmärksammas ur de små och medelstora företagens perspektiv. I detta sammanhang kommer EU:s SMF-företrädare också att bidra med nationell expertis i SMF-företrädarnätverket. Ambitionen är att all framtida lagstiftning, både på EU-nivå och nationell nivå, ska utformas med slutanvändaren i åtanke, genom att man identifierar möjliga hinder och reducerar dem tidigt i processen, till exempel med hjälp av digitala verktyg. EU:s SMF-företrädare kommer också att ha en särskild roll i det nya plattformen Rustad för framtiden, som för fram de små och medelstora företagens perspektiv när det gäller att identifiera den befintliga lagstiftning som är särskilt besvärlig för de företagen. EU:s SMF-företrädare kommer att föreslå användarvänliga lösningar för kommissionen, som kan göra det enklare att följa lagstiftningen.

Det är särskilt viktigt för de små och medelstora företagen att man säkerställer att reglerna för den inre marknaden följs, eftersom de ofta drabbas oproportionerligt hårt av gränsöverskridande restriktioner. Handlingsplanen för efterlevnad innehåller en förteckning över initiativ som syftar till att ta itu med dessa problem, inklusive den gemensamma arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden, med bidrag från EU:s SMF-företrädare och nätverket av nationella SMF-företrädare. Kommissionen kommer att övervaka – och samarbeta med – medlemsstaterna, och den kommer inte att tveka om det behövs kraftfulla åtgärder för att se till att den inre marknaden gynnar de små och medelstora företagen. Dessa företag ställs inför proportionellt sett högre kostnader för att följa skattereglerna än större företag[23] och avsaknaden av skatteharmonisering är fortfarande ett av de största hindren för företag som bedriver verksamhet över gränserna.

Dessutom skulle en strikt tillämpning av EU:s konkurrensregler säkerställa att alla företag som är verksamma på den inre marknaden, särskilt de små och medelstora företagen, kan konkurrera och vara innovativa på egna meriter, förebygga missbruk av marknadsställning samt en förmögenhetskoncentration hos några få stora företag.

Undanröja hindren genom partnerskap och politiska experiment

En viktig utmaning i Europa är en relativ brist på framgångsrika expanderande företag. I USA finns det tre gånger fler expanderande företag än i EU[24]. Europeiska nystartade och expanderande företag står inför flera utmaningar ute på fältet, när de ska attrahera och behålla begåvningar, säkra marknadsmöjligheter och öka intäkterna. Många medlemsstater har framgångsrikt hanterat dessa utmaningar och många exempel på god praxis finns redan. Genom att sprida dessa över hela EU skulle de nystartade företagens utveckling och de små och medelstora företagens tillväxt kunna få ett uppsving.

Mot bakgrund av detta kommer kommissionen, i nära samarbete med medlemsstaterna och berörda parter, t.ex. Europeiska innovationsrådets forum, att främja bästa praxis och lansera ett nytt initiativ, **EU-standard för länder som främjar nyföretagande**, där medlemsstaterna uppmuntras att genomföra sådan praxis på lokal, regional och nationell nivå. Ambitionen är att göra Europa till den mest attraktiva världsdelen för **nystartade och expanderande företag**. Initiativet kommer att inriktas på att göra det lättare att starta nya företag och expandera över gränserna, samordna genomförandet av reglerna om förfaranden för viseringsansökningar och uppehållstillstånd för kompetenta personer från tredjeländer, göra det attraktivare att erbjuda personaloptioner, främja riskkapitaluppbyggnad och tekniköverföring från universiteten, öka tillgången till finansiering för expansion och främja gränsöverskridande digitala verktyg och plattformar. Som ett komplement vill kommissionen samråda

[22] EU:s SMF-företrädare ser till att det finns en koppling mellan SMF-politiken på EU-nivå och de nationella SMF-företrädarna eller organen med ansvar för politik, och de leder också nätverket med nationella SMF-företrädare.
[23] Europeiska kommissionen, *Study on Tax Compliance Costs for SMEs*, 2018.
[24] Mind the Bridge, *Tech Scale-up Europe – 2019 Report*.

och bedöma behovet av ytterligare bolagsrättsliga åtgärder för att göra det lättare för små och medelstora företag att expandera över gränserna.

Vissa mycket innovativa lösningar kan aldrig genomföras på grund av regler som är föråldrade eller behöver anpassas till den snabba tekniska utvecklingen. Ett sätt att hantera detta är att införa **regulatoriska sandlådor**. På så sätt skulle innovativa lösningar som inte är förutsedda i regler eller riktlinjer, om lämpliga villkor är uppfyllda, kunna testas av tillsyns- och regleringsmyndigheter, t.ex. för att säkerställa likabehandling. Regulatoriska sandlådor tillhandahåller aktuell information till reglerings- och tillsynsmyndigheter om ny teknik och om erfarenheter av den nya tekniken, samtidigt som de gör det möjligt att göra politiska experiment. Vissa medlemsstater har redan experimenterat med sådana sandlådor för innovativa finansiella tjänster.

Tjänstedirektivet är ett viktigt instrument mot marknadshinder. **Partnerskap mellan gränsregioner**, som syftar till att stärka samarbetet mellan regionala myndigheter, kan hjälpa små och medelstora företag att övervinna hinder för att tillhandahålla tjänster. En ansökningsomgång bör leda till att det finns tre sådana pilotområden i slutet av 2020, där partnerregioner tillsammans kan förbättra och samordna sina regler och förfaranden för tillhandahållande av tjänster över gränsen, t.ex. om utstationering av arbetstagare och användning av digitala verktyg.

Kommissionen kommer att komplettera insatserna med uppmuntran till medlemsstaterna att genomföra den **gemensamma digitala ingången**[25] på ett sätt som underlättar för de små och medelstora företagen. Medlemsstaterna bör ha som målsättning att ge de små och medelstora företagen enkel tillgång via nätet till allt de kan behöva i form av information, förfaranden och stödtjänster, även rådgivning om offentlig upphandling och finansieringskällor, för att lyckas med gränsöverskridande verksamhet. Medlemsstaterna bör samla sina tjänster så att de kan nås via **en enda kontaktpunkt** där små och medelstora företag kan få heltäckande svar på alla sina frågor.

Så mycket som 71 % av de små och medelstora företag som har prövat nuvarande system för ömsesidigt erkännande av icke-harmoniserade varor[26] nekades marknadstillträde[27]. Efter att ha diskuterat med medlemsstaternas expertgrupp för ömsesidigt erkännande kommer kommissionen att verka för ”**samverkan om ömsesidigt erkännande**” mellan medlemsstater inom sådana sektorer som kosttillskott och smycken.

I det variationsrika industrilandskapet har rymd- och försvarssektorerna en nyckelroll för EU:s strategiska och tekniska suveränitet samt erbjuder stora möjligheter för de små och medelstora företagen i EU. Försvarssektorns leveranskedjor har dock huvudsakligen byggts upp inom ett land. Kommissionen kommer därför att stärka det gränsöverskridande samarbetet och göra det lättare för nya aktörer att delta genom att utnyttja de möjligheter den europeiska försvarsfonden erbjuder maximalt. Det kommer särskilt att röra sig om ansökningsomgångar inriktade på små och medelstora företag, det särskilda bonus- och tilldelningskriteriet för små och medelstora företag samt integrering av de små och medelstora företagen med den bredare försvarsgemenskapen. Försvarsfonden kommer att hjälpa till att öppna leveranskedjorna och koppla samman de stora systemintegrerarna med de små och medelstora företagen i hela EU:s försvarsekosystem. Kommissionen kommer också att göra en kartläggning av starka sidor hos de relevanta forsknings- och teknikorganisationer samt universitet som kan stödja innovativa nystartade företag och små och medelstora företag inom sektorn.

Kommissionen siktar också på att öka antalet framgångsrika nystartade företag och expanderande företag inom **rymdsektorn** som marknadsför EU:s rymdteknik. Genom EU:s rymdprogram kommer

[25] Genom förordning (EU) 2018/1724 inrättas en gemensam digital ingång där användare ska kunna söka information, förfaranden, hjälp- och problemlösningstjänster i sina egna länder och utomlands.
[26] Varor som EU-rätten inte harmoniserar, t.ex. textilvaror, skor, barnavårdsartiklar, smycken, bords- och köksartiklar eller möbler.
[27] COM(2020) 93 final, 10.3.2020.

kommissionen att verka för att det växer fram ett nytt rymdekosystem i EU som kan främja entreprenörskap. Initiativet Cassini med inriktning på nya innovativa rymdföretag kommer att samla sådant företagsstöd som acceleration, företagsinkubation, såddfinansiering och förkommersiell upphandling.

Offentlig upphandling innebär också oprövade möjligheter på den inre marknaden för de små och medelstora företag, inklusive nystartade, som tycker att det är svårt att konkurrera framgångsrikt i offentliga anbudsinfordringar. Det finns två typer av utmaningar. Å ena sidan är den offentliga sektorn ganska ovillig att ta risker, och den saknar ofta kompetens att upphandla innovation. Å andra sidan finns det många näringsidkare, särskilt bland de små och medelstora, som tycker att offentliga upphandlingar är komplicerade eller att de inte passar för dem.

Som motåtgärd uppmanar kommissionen medlemsstaterna och deras upphandlande myndigheter att utnyttja **flexibiliteten i EU:s nya upphandlingsram**. Detta innebär att större kontrakt kan delas i mindre delar, att den strategiska upphandlingen kan utvecklas, särskilt innovation, och att de små och medelstora företagen när det är lämpligt kan få behålla immaterialrättigheterna, så att de kan marknadsföra dem, samt att digitaliseringen av upphandlingsförfarandena måste fullföljas. Kommissionen kommer också att uppmuntra medlemsstaterna att använda digitala plattformar till att stimulera dels innovativa lösningar från små och medelstora eller nystartade företag, dels gränsöverskridande tillträde till offentliga upphandlingskontrakt. Kommissionen kommer också att dra igång **initiativet stora inköpare och nätverk** för att göra upphandling av innovation och hållbara produkter enklare, främja matchning mellan köpare och säljare av innovation samt följa framstegen med hjälp av nationell riktmärkning. Vidare kommer kommissionen att lansera en märkning som får användas av sådana offentliga upphandlare som tillämpar **småföretagarvänliga** metoder och samarbetar med handelspartner i andra länder för att sprida sin bästa upphandlingspraxis, t.ex. e-fakturering. Små och medelstora företag som erbjuder innovativa miljövänliga produkter och tjänster kan stödjas med hjälp av utökad användning av grön offentlig upphandling[28].

Att köpa ett färdigt företag är ofta ett bättre alternativ än att starta ett företag. Uppskattningsvis byter omkring 450 000 små och medelstora företag ägare varje år, något som påverkar mer än två miljoner anställda. Men i en tredjedel av fallen blir köpet inte någon framgång, och detta leder till att EU förlorar omkring 150 000 företag och 600 000 arbetstillfällen[29]. Orsakerna är ofta att man inte startar förberedelserna tillräckligt tidigt, att det är svårt att hitta en efterträdare och att skatter och regelverk är ogynnsamma.

Kommissionen kommer fortsatt att verka för enklare **företagsöverlåtelser** och kommer att stödja medlemsstaterna i deras arbete med att skapa ett företagsvänligt klimat[30]. Det nyligen antagna direktivet om ramar för förebyggande omstrukturering, en andra chans[31], angriper många orosmoment för företag med svårigheter, och kommissionen kommer nu att stödja alla medlemsstaterna i arbetet med att införliva bestämmelserna i deras nationella lagstiftning, så att företag med ekonomiska svårigheter får tillgång till lämpliga stödtjänster som hjälper dem att undvika konkurs.

Rättvisare relationer mellan företag

De små och medelstora företagen spelar en viktig roll i ett allt tätare nätverk av såväl företag i allmänhet som nystartade och små eller medelstora företag som samarbetar tvärs över olika sektorer och värdekedjor för att skapa framtidens produkter och tjänster. Det är viktigt att de små och medelstora företagen, liksom de nystartade, ingår i EU:s strategiska värdekedjor och får sina särskilda

[28] COM(2020) 98 final, 11.3.2020.
[29] Extrapolering baserad på *Business Dynamics: Start-ups, Business transfer and Bankruptcy*, Slutrapport 2011, s. 10, http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/10448/attachments/1/translations
[30] Direktiv (EU) 2019/2121 av den 27 november 2019 om ändring av direktiv (EU) 2017/1132 vad gäller gränsöverskridande ombildningar, fusioner och uppdelningar (EU) 2019/2121.
[31] Direktiv 2019/1023 antogs i juni 2019.

behov tillgodosedda, så att de får hjälp att samarbeta och att expandera på den inre marknaden och globalt.

På grund av ökad koncentration och vertikal integration i leveranskedjorna är de små och medelstora företagens viktigaste kunder ofta mycket större organisationer. Detta leder till skillnader i förhandlingsstyrka och ökar risken för att småföretag utsätts för oskäliga affärsmetoder och villkor[32], inklusive **sena betalningar** och tillgång till uppgifter.

Visserligen har direktivet om sena betalningar lett till kortare dröjsmål i transaktioner mellan företag och mellan företag och plattformar, men bara 40 % av företagen i EU får betalt i tid[33]. Dessutom är sena betalningar orsak till en av fyra konkurser bland små och medelstora företag i EU. Det krävs en beslutsam omställning till en ny företagskultur med rättidig betalning som norm. Kommissionen kommer därför att stötta genomförandet av direktivet om sena betalningar genom att förse det med kraftfulla medel för tillsyn och säkerställande av efterlevnaden. Det skulle kunna röra sig om ett virtuellt observatorium för att bevaka sena betalningar, klarlägga oskälig betalningspraxis och undersöka förutsättningarna för alternativa tvistlösnings- eller medlingsmekanismer för att ge små och medelstora företag ett snabbt avslut i betalningstvister vid handelstransaktioner.

Utnyttja fördelarna med globala marknader

De **globala marknaderna** är en viktig tillväxtkälla för små och medelstora företag. Men bara 600 000 små och medelstora företag med omkring 6 miljoner anställda exporterar varor utanför EU. I multilaterala och bilaterala dialoger med partnerländer kommer kommissionen att främja ett gynnsamt klimat för små och medelstora företag i tredjeländer genom utbyte av god praxis. Den kommer också att starta **en ny informationsportal** för att öka de små och medelstora företagens insikter om handelspolitik och lämna utförlig information om tullförfaranden och tullformaliteter för export till tredjeländer.

Små och medelstora företag har ett större intresse av att handeln är baserad på regler än stora företag, som ju har mer resurser och lättare kan klara handelshinder. För att göra det lättare för de små och medelstora företagen att få tillträde till internationella marknader förhandlar kommissionen ständigt om nya handels- och investeringsavtal och protesterar mot handelshinder som på ett oproportionerligt sätt drabbar de små och medelstora företagen. Kommissionen kommer att fortsätta att ta med särskilda kapitel om små och medelstora företag i alla sina handelsavtal och se till att avtalen innehåller särskilda åtgärder som gör det möjligt för de företagen att utnyttja fördelarna, t.ex. nätverkande i internationella kluster, Enterprise Europe Network, EU:s centrum för små och medelstora företag[34], och åtgärder som hjälper de små och medelstora företagen i EU att delta i offentlig upphandling utanför EU.

EU:s delegationer i länder som EU har ett frihandelsavtal med hjälper till att lösa de praktiska svårigheter kopplade till frihandelsavtal som små och medelstora företag kan konfronteras med.

EU tar beslutsamt ställning emot oskäliga handelsmetoder med hjälp av handelspolitiska skyddsinstrument, när företag i EU, inklusive de små och medelstora, skadas av dumpad eller subventionerad import. Kommissionen är i färd med att stärka sitt riktade stöd till de små och

[32] *A comparative analysis of legal measures vs. soft-law instruments for improving payment behaviour*, EU-publikation, 2018.
[33] *A comparative analysis of legal measures vs. soft-law instruments for improving payment behaviour*, EU-publikation, 2018.
[34] EU:s centrum för små och medelstora företag i Peking ger starthjälp till europeiska små och medelstora företag som vill etablera sig på den kinesiska marknaden www.eusmecentre.org.cn

medelstora företagen för att ge dem bättre tillgång till den handelspolitiska skyddspolitiken och samarbetet under kommissionens utredningar[35].

Den nyinrättade funktionen som ansvarig för verkställighet av handelsavtal ska bl.a. övervaka och förbättra efterlevnaden av våra handelsavtal. Detta kommer ytterligare att förbättra arbetet med att undanröja handelshinder som i synnerhet påverkar små och medelstora företag. Dessutom kommer EU att aktivt gå in för uppsökande ekonomisk diplomati till stöd för de små och medelstora företagen och deras tillträde till marknader i tredjeländer. Entreprenörerna i EU kommer tack vare den utökade världsomfattande delen i programmet Erasmus för unga företagare få större möjligheter att skaffa sig nya erfarenheter på marknader i tredjeländer.

[35] Förordning (EU) 2018/825, antagen den 30 maj 2018.

NYCKELÅTGÄRDER

- EU:s SMF-företrädare och nätverket av nationella SMF-företrädare ska bidra till arbetet i kommissionens arbetsgrupp för efterlevnad av inremarknadsreglerna, som inrättas enligt handlingsplanen för efterlevnad och som bl.a. ska tackla **överreglering** i samband med införlivandet med siktet inställt på att minimera regelbördan för små och medelstora företag.
- Kommissionen ska uppmuntra medlemsstaterna att genomföra den gemensamma digitala ingången på ett sätt som underlättar för de små och medelstora företagen. Medlemsstaterna bör samla sina tjänster så att de kan nås via **en enda kontaktpunkt**.
- EU:s SMF-företrädare ska **granska** EU-initiativen och ange för kommissionen om de förtjänar särskild uppmärksamhet ur ett småföretagarperspektiv och ska ha en särskild funktion på den nya plattformen Rustad för framtiden.
- Kommissionen ska samla medlemsstaterna kring en **EU-standard för länder som främjar nyföretagande**, och anta bästa praxis för att påskynda tillväxten av högteknologiska små och medelstora företag och nystartade företag.
- Kommissionen uppmanar medlemsstaterna och deras upphandlande myndigheter att utnyttja flexibiliteten i EU:s nya **upphandlingsram** till att stärka de små och medelstora företagens möjligheter, även genom att använda nätverktyg och nätplattformar till att öka gränsöverskridande upphandling. Kommissionen ska **ge de upphandlande myndigheterna ledning och stöd**.
- Kommissionen ska dra igång ett pilotprojekt och därigenom uppmuntra medlemsstaterna att ta fram förslag till **regulatoriska sandlådor**.
- Kommissionen ska lansera en ansökningsomgång för **partnerskap mellan gränsregioner** inriktade på närmare samverkan för att stärka den inre marknaden och undanröja administrativa hinder.
- Kommissionen ska stödja medlemsstaternas tillämpning av **direktivet om sena betalningar** genom att inrätta bättre medel för tillsyn och säkerställande av efterlevnaden och undersöka förutsättningarna för alternativa tvistlösnings- eller medlingsmekanismer för de små och medelstora företagen.
- Kommissionen ska underlätta gränsöverskridande samarbete med och mellan små och medelstora företag med hjälp av den **europeiska försvarsfonden och kartlägga starka sidor** i EU:s forsknings- och innovationsekosystem.
- Kommissionen ska lansera **initiativet Cassini inriktat på nya innovativa rymdföretag**.
- Kommissionen ska stödja medlemsstaterna i genomförandet av det nyligen antagna direktivet om **ramar för förebyggande omstrukturering och en andra chans** genom att hjälpa dem att inrätta tidiga varningsmekanismer för företag med ekonomiska svårigheter, så att de kan undvika konkurs.
- Tillsammans med medlemsstaterna ska kommissionen utforska hur man kan skapa goda förutsättningar för **förvärv av små och medelstora företag**.
- Kommissionen ska fortsätta att **förbättra de små och medelstora företagens tillträde till marknader i tredjeländer**, även med hjälp av särskilda kapitel om små och medelstora företag, användning av dialoger för utbyte av god praxis med handelspartner och en ny informationsportal. Kommissionen ska göra det lättare för de små och medelstora företagen att få tillgång till handelspolitiska skyddsinstrument.
- EU:s delegationer ska hjälpa de små och medelstora företagen att lösa problem kopplade till frihandelsavtalen.
- Kommissionen ska utöka den **världsomfattande delen i programmet Erasmus för unga företagare**.

4. Förbättrad tillgång till finansiering

Tillgång till finansiering är avgörande för att små och medelstora företag ska klara de investeringar som krävs för omställningen. I alla skeden av ett företags utveckling kämpar dock småföretagen mer än storföretagen för att säkra finansiering. När det gäller unga entreprenörer och nystartade företag kan det finnas ett antal skäl, t.ex. att företaget inte kan styrka sin kreditvärdighet med tidigare resultat, att det saknar trovärdig säkerhet, eller att investerarna inte har de uppgifter som behövs för att bedöma kreditrisken eller skatta värdet på immateriella tillgångar. För att underlätta finansiering behöver vi ett angreppssätt som kombinerar ett tillåtande regelverk, tillräcklig och samordnad finansiering från EU och medlemsstaterna samt tillgång till nätverk av företag och investerare.

Små och medelstora företag brottas med ett stort finansieringsunderskott i EU på 20–35 miljarder euro, trots omfattande stödprogram på EU- och nationsnivå[36], och i vissa medlemsstater förblir tillgången till finansiering ett av de företagens viktigaste problem[37]. Under 2019 fick 18 % av de små och medelstora företagen i EU inte hela det banklån som de hade planerat för. Detta missgynnar de små och medelstora företagen, eftersom kredit från bankerna fyller omkring 90 % av deras finansieringsbehov. EU:s reglering av bankerna måste lägga grunden för ett stabilt system som kan förse alla företag med den finansiering de behöver. I EU:s bankpaket behöll man stödfaktorn för små och medelstora företag och breddade den till att omfatta alla lån till små och medelstora företag. Kommissionen kommer att se till att all framtida lagstiftning om finansmarknaderna beaktar de europeiska små och medelstora företagens intressen och stöder deras behov av oavbruten tillgång till ett brett spektrum av finansieringsalternativ.

Att sprida finansieringskällorna och göra flera av de små och medelstora företagen investeringsklara

Det finns emellertid ett behov av att **sprida finansieringskällorna**. Riskkapital investerat i EU-företag ökade med 13 % till 8 miljarder euro 2018, och kapitaltillskottet från länder utanför EU steg från en andel på 7 % till 20 % under 2018[38]. Endast 10 % av företagen i EU använde kapitalmarknadsfinansiering mot över 25 % i USA. I EU ligger investeringar i form av riskkapital på en nivå som är ungefär åtta gånger lägre än i USA, och därför är riskkapitalmarknaden i EU inte tillräckligt djup för att finansiera EU-företagens tillväxt[39].

Innovativa, snabbväxande små och medelstora eller nystartade företag med stora kapitalbehov flyttar ofta utomlands för att hitta riskkapital[40]. Detta är inte bara en risk för EU:s tekniska suveränitet, tillväxt och sysselsättning, utan har också en effekt nedströms på EU:s bestånd av små och medelstora företag.

Investerare i EU kan också tveka inför att investera i nystartade företag på grund av svårigheter med att bedöma marknadspotentialen och/eller de immateriella rättigheter som små eller medelstora företags nya tekniska tjänster eller produkter bygger på. Detta gör det svårare att bedöma värderingen av det nystartade företaget i sig. **Teknisk due diligence** är en typ av besiktningstjänst som kan användas till att hantera svårigheten, något som sker med framgång i andra delar av världen, men ännu inte förekommer allmänt i EU. Det är en tjänst som hjälper alla inblandade: de små och medelstora företagen, potentiella investerare och innovationsekosystemet i vidare bemärkelse. En försöksverksamhet på EU-nivå skulle kunna leda till exaktare värdering av högteknologiska

[36] *Debt financing gap per year during 2014-2018,* se SWD(2018) 320 final, 7.6.2018.
[37] Europeiska kommissionen och Europeiska centralbanken, *Survey on the Access to Finance of Enterprises*, 11.2019.
[38] *Invest Europe* (2019)20.
[39] *Afme Capital Markets Union Performance Indicators*, rapport 2019.
[40] Europeiska kommissionen och Europeiska centralbanken, *Financing the Deep Tech Revolution*, 2018.

nystartade företag och små eller medelstora teknikföretag i ett senare utvecklingsskede på grundval av deras teknik och immateriella rättigheter[41].

Mer privata investeringar måste frigöras i EU. Kommissionen kommer att ta till nya metoder för riskdelning med den privata sektorn, t.ex. initiativet Escalar för att öka riskkapitalfondernas storlek, ökade egna investeringar och arbete på att ändra handlingsplanen för kapitalmarknadsunionen. Kapitalmarknadsunionen syftar till att diversifiera finansieringskällorna för företag i alla skeden av deras utveckling.

Förberedelser för de små och medelstora företagens fond för börsintroduktioner

Små och medelstora företag i EU har begränsade möjligheter till tillväxtfinansiering, t.ex. börsnotering på kapitalmarknaderna genom börsintroduktion. Kapitalmarknaderna är en viktig finansieringskälla för små och medelstora företag som växer till medelstora börsföretag och så småningom till storföretag. Antalet börsintroducerade små och medelstora företag minskade dock kraftigt efter finanskrisen och har inte återhämtat sig sedan dess. Under 2019 fortsatte börsintroduktionerna i EU att minska med 40 % i värde och 47 % i antal jämfört med 2018[42]. Många institutionella investerare tar inte ett tillräckligt ansvar för finansieringen av de små och medelstora företagen.

För att motverka detta kan offentliga medel fungera som en ankarinvestering och locka fler privata investerare till snabbväxande innovativa små och medelstora företag som planerar börsnotering. En **fond för börsintroduktion av små och medelstora företag** skulle stödja de företagen under och efter noteringsprocessen. Den kommer att bygga på analysen av EU:s marknad för börsintroduktioner och på försök med investerare och intressenter.

Skapa gynnsammare och mer inkluderande förutsättningar för tillgång till finansiering

De senaste åren har forskningen om investeringar i små och medelstora företag minskat kraftigt. Den översyn kommissionen planerar under 2020 av direktivet om marknader för finansiella instrument kommer att titta på hur man kan stimulera till forskning om de små och medelstora företagen.

Finansteknisk innovation baserad på teknik för distribuerade liggare **(blockkedjeteknik)** kan skapa nya möjligheter för små och medelstora företag att direkt samverka med investerare, antingen via pålitliga mellanhänder eller decentraliserat till dem själva. Det kan göra det möjligt för små och medelstora företag att emittera kryptotillgångar och digitala värdebärare, till exempel i form av obligationer. De är attraktiva för investerare eftersom man kan handla med dem omedelbart. Detta är ett sätt att erbjuda små och medelstora företag snabbare, effektivare och kostnadseffektivare finansiering. Kommissionen kommer att göra det lättare för små och medelstora företag, investerare och mellanhänder att använda kryptotillgångar och digitala värdebärare i linje med EU:s kommande strategi för digitalisering av finanssektorn.

Reglerna för **statligt stöd** tillåter betydande nationellt stöd till små och medelstora företag och riskkapital[43]. Kommissionen rationaliserar och ser över EU-reglerna om statligt stöd fram till slutet av 2021 för att se till att de fortfarande är ändamålsenliga. Vid översynen kommer kommissionen att se till att reglerna uppmuntrar små och medelstora företag att delta i viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse.

[41] *Leveraging intelligence*, https://www.innoradar.eu
[42] https://www.pwc.co.uk/audit-assurance/assets/pdf/ipo-watch-q4-2019-annual-review.pdf
[43] Utgifterna för 2018 uppgick till 216 miljoner euro för målet Riskkapital och 501 miljoner euro för målet Små och medelstora företag.

Bristen på mångfald bland dem som drar till sig investeringar leder vidare till att begåvningsreserven krymper och nyskapandet hämmas. En tredjedel av företagen i EU har startats av kvinnor, men deras företag är underrepresenterade när det gäller tillskott av riskkapital. Över 92 % av det riskkapital som utbetalades under 2019 i EU gick till teknikföretag där samtliga grundare var män[44]. InvestEU – EU:s kommande investeringsfond – skulle kunna bidra till att stimulera investeringar i kvinnor och med kvinnor samt ge riktat stöd till investeringsvärdiga kvinnoledda företag **baserat på ett genussmart finansieringsinitiativ**. Det antal kvinnoledda små och medelstora företag som kommer att dra fördel av det fullt utvecklade europeiska innovationsrådet kommer dessutom att trefaldigas.

Uppbringa finansiering från såväl EU som nationella och privata källor med hjälp av InvestEU

Under 2014–2018 bidrog EU:s finansieringsinstrument till att mobilisera 100 miljarder euro i finansiering, särskilt för små och medelstora företag, i form av lån och kapitaltillskott. EU:s investeringsplan förväntas stödja över en miljon små och medelstora företag. Det behövs dock fortsatt EU-stöd och nationellt stöd för att täcka finansieringsbehoven i de små och medelstora företagen.

Med hjälp av InvestEU:s del för små och medelstora företag kommer kommissionen att bygga vidare på de positiva erfarenheterna från EU:s nuvarande garantisystem för små och medelstora företag[45]. Kommissionen kommer att skapa en samlad integrerad garantifond inriktad på de små och medelstora företag som anses vara en hög risk eller ha otillräckliga säkerheter, vari ingår de innovativa företagen och företagen i den kulturella och kreativa sektorn, de små och medelstora företag som ställer om från resurs- och energiintensiva modeller till mer hållbara modeller och dem som tillämpar digitala affärsmodeller. SMF-delen i InvestEU kommer att stödja kapitaltillskott för små och medelstora företag och små börsnoterade företag på områden av särskilt EU-intresse, t.ex. rymd- och försvarsteknik, hållbarhet, digitalisering, innovation, genussmart finansiering, teknikintensiva och **gröna satsningar**. Exempelvis kommer man att slå samman finansiering från EU, medlemsstaterna och den privata sektorn för att kunna slussa mer kapital till innovativa små och medelstora eller nystartade företag som utvecklar och antar gröna tekniska lösningar. InvestEU kommer att möjliggöra finansiering i alla utvecklingsstadier från uppstart till expansionsfas och börsintroduktion. Det kommer att frigöra privat finansiering från sådana investerare som affärsänglar, family offices, riskkapitalfonder, pensionsfonder och försäkringsbolag.

I nära samarbete med medlemsstaterna kommer kommissionen att mobilisera många finansieringskällor och motverka geografiska skillnader i tillgång till investeringar och finansiering, särskilt med hjälp av initiativet digital innovation och expansion[46]. Dessutom kommer InvestEU:s del om sociala investeringar och kompetens att förbättra tillgången till mikrofinansiering, finansiering till sociala företag, investeringar i samhällsutveckling och i kompetens.

NYCKELÅTGÄRDER

- Kommissionen ska **stödja börsintroduktioner av små och medelstora företag** med investeringar kanaliserade via en ny offentlig-privat fond, som ska byggas upp inom InvestEU med början 2021 som en del av kapitalmarknadsunionen.
- Med hjälp av **initiativet Escalar** ska kommissionen införa en nyskapande mekanism för risk/belöning i syfte att öka riskkapitalfondernas storlek och attrahera privata investeringar.
- Kommissionen ska lansera ett **genussmart finansieringsinitiativ** för att stimulera finansiering av kvinnoledda företag och fonder samt stärka kvinnligt företagande.

[44] *2019 State of European Tech report*, https://2019.stateofeuropeantech.com/chart/103-1338/
[45] Finns i Cosmeprogrammet, Horisont 2020, programmet Kreativa Europa och EU:s sammanhållningspolitik.
[46] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/launch-digital-innovation-and-scale-initiative-central-eastern-and-south-eastern-europe

- Kommissionen ska lansera ett **initiativ för investeringar i grön teknik** för gemensam finansiering av EU, medlemsstaterna och den privata sektorn och i syfte att öka tillgången till kapital för innovativa små och medelstora eller nystartade företag som utvecklar och antar gröna tekniska lösningar.
- Kommissionen ska lansera ett **blockkedjebaserat initiativ** som ska göra det möjligt för EU-baserade små och medelstora företag att använda den europeiska infrastrukturen för blockkedjetjänster och emittera och handla med egna obligationer.
- Kommissionen ska samfinansiera en försöksverksamhet på EU-nivå i syfte att utveckla **tjänster inom teknisk due diligence** som tillåter exaktare värderingar av nystartade högteknologiska företag och hjälper dem med investeringsberedskap.
- Kommissionen ska ytterligare **förenkla nuvarande regler om statligt stöd** för kombinationer av nationella fonder med InvestEU och Horisont. Detta kommer att göra det lättare för små och medelstora företag att dra nytta av gemensamma resurser och hjälpa dem med den dubbla omställningen. Som en del av den pågående översynen av reglerna om statligt stöd ska kommissionen dessutom **se över reglerna för statligt stöd för riskfinansiering och meddelandet om viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse** för att ytterligare främja de små och medelstora företagens intressen, säkerställa stöd från privata investeringar och undvika snedvridning av konkurrensen.

5. Styrning – partnerskap mellan EU-nivån och nationsnivån för resultat

SMF-strategin måste drivas av beslutsamhet och insatser både på EU-nivå och medlemsstatsnivå. Eftersom många av de små och medelstora företagen är djupt rotade i regionala och lokala ekosystem där de står för arbetstillfällen, utbildning, skatteintäkter och social välfärd, måste beslutsamheten även delas av de regionala myndigheterna. Arbetet med att genomföra strategin kommer att stöttas av ett starkt partnerskap mellan alla aktörer som delar ansvaret för resultaten – EU-myndigheterna, de nationella, regionala och lokala myndigheterna, de små och medelstora företagen och investerarna. I det arbetet kommer regelbunden politisk utvärdering av framstegen, liksom mätning och övervakning att ingå.

Nätverket av SMF-företrädare är ett viktigt verktyg för att ge stadga åt partnerskapet mellan EU-nivån och nationsnivån. Det företräder medlemsstaternas nationella myndigheter med ansvar för politiken för små och medelstora företag och styr upp kopplingen mellan dessa myndigheter, de lokala företagen och EU. När nätverkets uppdrag förlängs 2020 kommer funktionen att befästas och dess samverkan med regionala organ och myndigheter kommer att stärkas.

Kommissionen kommer att utse en särskild **SMF-företrädare för EU på hög nivå** som ska driva arbetet i nätverket och säkerställa att strategin genomförs och att principen att ”tänka småskaligt först” tillämpas i all EU-politik. EU:s SMF-företrädare kommer också att följa genomförandet i de enskilda medlemsstaterna. För att göra det lättare att integrera SMF-strategin i all EU-politik kommer EU:s SMF-företrädare att delta aktivt i den europeiska planeringsterminen. EU:s SMF-företrädare kommer att informera om SMF-aspekter på kommissionens agenda för bättre lagstiftning i en regelbunden dialog med nämnden för lagstiftningskontroll och även på plattformen Rustad för framtiden.

För att komplettera (den offentliga) verksamheten i nätverket av SMF-företrädare kommer kommissionen också att ha ett nära samarbete med **ambassadörer för strategiskt företagande**, en ny rådgivande grupp bestående av företagare från hela EU som kommer att fungera som bollplank.

Den nya strategin kommer att **ses över regelbundet**. Kommissionen kommer att fortsätta att offentliggöra en utökad **resultatgranskning av små och medelstora företag** varje år. Resultatgranskningen kommer även att omfatta uppföljning av den nationella företagsfrämjande

politiken (”etableringsindex”), små och medelstora företags omställning till hållbara affärsmetoder samt deras digitalisering[47] (Desi-index). Den kommer att läggas fram och diskuteras vid den årliga konferensen för små och medelstora företag för att ge lokala berörda parter och en vidare krets av små och medelstora företag möjlighet att delta aktivt.

Nätverket av SMF-företrädare och de andra EU-institutionerna kommer att delta i övervakningen av strategins genomförande, t.ex. genom årsrapporten till rådet (konkurrenskraft) och via en regelbunden dialog med Europaparlamentet. För att utarbeta den rapporten kommer EU:s SMF-företrädare – tillsammans med de nationella företrädarna – att träffa ansvariga för politiken och andra berörda parter på nationsnivå och diskutera SMF-relevanta frågor som kommit fram under den europeiska planeringsterminen. De olika bedömningarna kommer att ge upphov till analyser som EU:s SMF-företrädare tillsammans med de nationella företrädarna kommer att lägga till grund för nationella genomförandeplaner för SMF-strategin framtagna i samarbete med lokala näringslivsaktörer.

EU:s **definition av små och medelstora företag** är ett viktigt verktyg som säkerställer att strategin når rätt målgrupp, dvs. att den ger stöd och förmåner till de företag som har störst behov. Kommissionen vakar ständigt över att den är ändamålsenlig. Att döma av ett nyligen genomfört offentligt samråd[48] samt av studier och undersökningar fungerar definitionen bra och är lätt att använda för den överväldigande majoriteten av de små och medelstora företag i EU som är små och fristående. Kommissionen kommer att titta närmare på och rapportera om särskilda frågor som tagits upp, t.ex. komplexa ägarstrukturer eller möjliga inlåsningseffekter.

NYCKELÅTGÄRDER

- Kommissionen ska utse en **SMF-företrädare för EU på hög nivå**.
- Kommissionen ska stärka **nätverket av SMF-företrädare** för att styra upp kopplingen mellan EU-nivån och nationsnivån för SMF-politiken.
- Kommissionen ska ta initiativ till en grupp **ambassadörer för strategiskt företagande**.
- **EU:s SMF-företrädare** ska informera om SMF-aspekter i **en regelbunden dialog med nämnden för lagstiftningskontroll**.

[47] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/integration-digital-technology
[48] Offentligt samråd om definitionen av små och medelstora företag: https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-review-sme-definition_en